

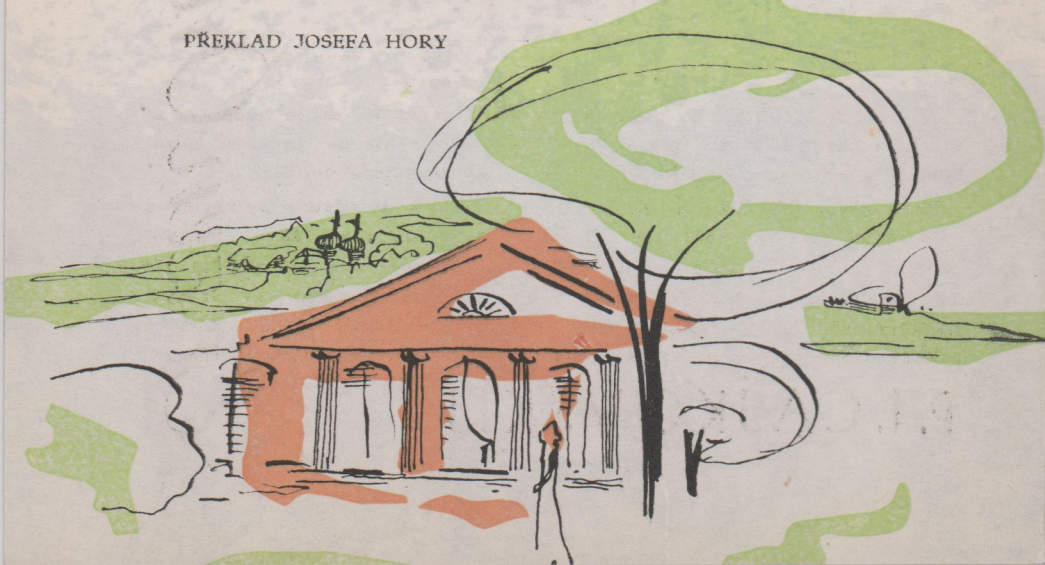
Evžen Oněgin

P. I. ČAJKOVSKIJ

Z TAČANINA DOPISU ONĚGINU

Já píší vám—co mohu více?
Co ještě mohu dodati?
Teď vím, že máte právo sice
mne pohrdáním trestati,
leč ještě věřím, nešťastnice,
že mne váš milosrdný soud
nemůže přece zavrhnout.
Já nejdřív mlčeti jsem chtěla;
a věřte: nebyl byste znal
nikdy můj ostýchavý žal,
kdybych jen stín naděje měla,
že třeba jednou za týden
vás u nás na vsi uzřím jen,
abych vám slůvko mohla říci
a v duch vaši tvář a hlas,
než znovu navštívíte nás,
dnem nocí abych mohla stríci ...
Však řekli, že jste samotář.
Že na vsi nudíte se, víme.
A my z nás věru nejde zář,
třebaže ze srdce vás ctíme.
Proč jenom, proč jste přišel k nám? ...

PŘEKLAD JOSEFA HORY

P. I. ČAJKOVSKIJ (1840—1893)

se objevuje v ruské národní hudbě jako významný syntetik. Odmyslíme-li si některé povrchnější práce, jichž se v chvatu svých umělecko-společenských zájmů nevyrovnal, to veliké z jeho díla žije, jako doklad geniální schopnosti sloučit domácí a ruské pokrokové tradice s průbojnými novotami vůdčích světových hudebních zjevů té doby.

Mistrovsky ovládl všechny technické vymoženosti základní skladební techniky, ale vždy se pevně opíral o ruské lidové hudební zdroje. V tomto směru je Čajkovskij přímo klasický vzor národního skladatele, který geniálním způsobem hudebně vyjádřil všechny tvůrčí síly ruského lidu. Slovo národní se u Čajkovského neprojevuje pouhou citací lidových motivů, ale účinkem myšlenkové náplně, novou melodikou, vázanou na velké a osobité bohatství rytmické, prostoupené melancholickou notou a zase živelností a neobyčejnou až hrdě patetickou bohatostí citu ruského člověka z doby, kdy carství se už rozpadalo a kdy jen velké osobnosti mířily ven, z té dusivé tmy.

Ačkoliv se umělecký profil Čajkovského nejmohutněji projevil v jeho šesti symfoniích, přece vytvořil nejpravdivější obrazy ze života ve svých operách. Je tvůrcem psychologické opery, která dosáhla vysoké úrovně právě realistickým zpodobněním ruské předrevoluční společnosti. Z jeho deseti oper dosáhly největší obliby Evžen Oněgin a Piková dáma.

EVZEN ONĚGIN

Rok 1877, rok vytvoření Evžena Oněgina a IV. symfonie byl rokem přelomu v životě P. I. Čajkovského. Po dvanácti letech moskevského života odmítl dále vykonávat své pedagogické zaměstnání na konzervatoři. Zabíralo mu drahocenný čas potřebný pro tvořivou práci, což v těchto letech začal pociťovat již velmi palčivě. I když věděl, že se bude muset rozejít s prostředím, na něž si zvykl, s přáteli a hlavně, že bude muset bojovat o existenční zajištění — přece z konzervatoře odchází.

Hned první okamžiky na nové půdě dolehly na skladatele s tragickou tvrdostí. V červenci 1877 byl Čajkovskij oddán se svou žákyní. Manželství, do něhož vstupoval s nadějemi, neuvěřitelně brzo ztroskotalo. Za dva měsíce se rozešli. Nešťastná událost skladatelem hluboce otřásla. Nervový otřes byl tak silný, že v září 1877 ho bratři odvezli po jeho pokusu o sebevraždu za hranice. Jedině práce na dvou nových dílech vy-

vedla skladatele z těžkého duševního sklíčení. Všechno jeho tvůrčí úsilí se v tomto osudovém roce upnulo ke dvěma, obsahově zvláště příznačným dílům — opeře Evžen Oněgin a IV. symfonii f-moll. Pro obě díla měly však význam nejen události Čajkovského osobního života v tomto roce. Našli zde a to především, svůj odraz společenské nálady oné epochy. Nálady rozpačitosti a zoufalství, jež zachvacovaly široké vrstvy ruské inteligence v onom temném ovzduší carského Ruska let osmdesátých.

Ke kompozici na námět geniálního veršovaného románu Puškinova vyzvala Čajkovského vynikající ruská zpěvačka J. A. Lavrovská. Dlouho váhal, obával se myšlenky i velikosti básnickova díla, ale byl jím přitom stále více strhován, že začal plně žít city Oněgina, Taťany a Lenského. Libreto vznikalo ve spolupráci s literárním přítelem Čajkovského K. S. Šilovským. K premiéře došlo na moskevské konzervatoři 17. března 1879.

V Oněginu se spojily dvě geniální ruské tvůrčí osobnosti. Díky tomuto spojení vzniká nikoliv jen lyricko-hudební drama dvou lidí, ale především pravdivě načrtnutý obraz ruské předrevoluční společnosti doby Puškinovy, Lermontovovy a Gogolovy.

Prostý a na pohled všední příběh psal sám život ruských dvacátých let. Hlavní postava románu Evžen Oněgin je typický představitel vzdělané menšiny šlechtické společnosti dvacátých let XIX. století. Pustota společenského života, jemuž jsou cizí rozumové zájmy i práce, vyvolává v něm záhy pocit rozčarování, nudy a stesku. Pociťuje základní mezeru ve svém životě — nedostatek duševní práce a povznášejících myšlenek. Oněgin bolestně, jako řada jiných jemu podobných, hledá východisko, ale marně. Stejnou bezvýchodností končí u Oněgina i milostný citový život. Není »stvořen pro blaženost, není schopen trvalé a silné lásky, kterou vždy čeká neodvratně ochladnutí a zklamání«. — Postava Oněginova je v ruské literatuře prototypem celé řady tzv. »zbytečných lidí« (Lermontovův Pečorin, Turgeněvův Rudin). Tito lidé vynikli úrovní svého vývoje nad své prostředí, přesto však ztroskotali ve svém soukromém životě i v životě veřejném. Příčiny? — byly obsaženy v sociálně politických podmínkách doby.

Protiklad k postavě Oněgina tvoří Taťana.

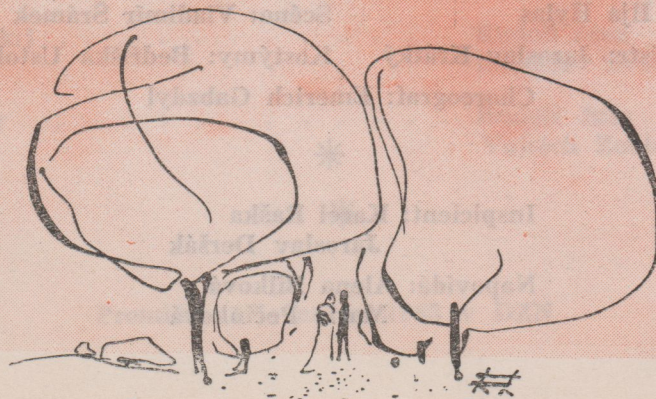
Její nejtypičtější rysem je spojení s lidovou základnou. Tato »provinciální« slečna prožívá své dětství na venkovské samotě, v ovzduší volnosti a širokých prostor. A právě tato blízkost k přírodě, k lidu, vytváří z Taťany »ruskou duši«, vytváří národní ráz jejího charakteru a citů.

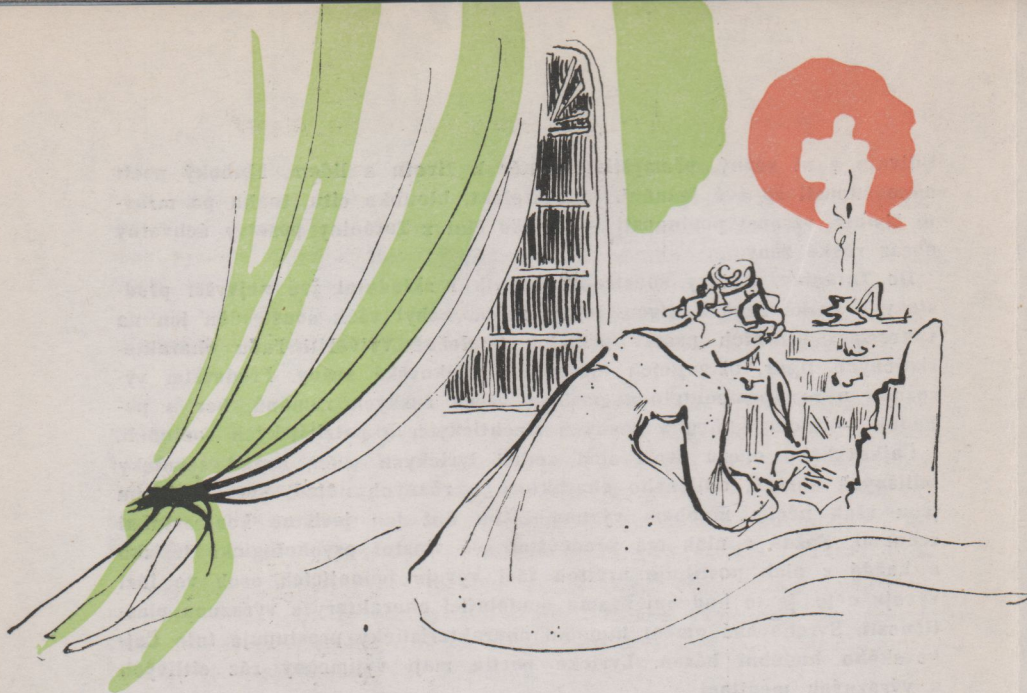
Udivuje v ní vážný, přemýšlivý poměr k životu a lidem, hluboký pocit odpovědnosti za své jednání. Její intelekt, hloubka citu, touha po mravní čistotě, vzrnost povinnosti — to vše činí z Taťaniny posatvy úchvatný obraz ruské ženy.

Do Taťaniny postavy soustředili básník i skladatel své nejvyšší představy o ruské ženě a dívce. Jejich zájem nebyl však soustředěn jen na vykreslení hlavních postav příběhu. Společně vytvořili řadu charakteristických figur, oživujících městské i venkovské scény. Především výraznou a nezapomenutelnou postavu všech ruských románů, her a pohádek — naňu, chůvu v ruských šlechtických a patricijských rodinách.

Čajkovského operu tvoří sled sedmi lyrických scén, sedmi scénicky odlišných obrazů, odlišného charakteru a různých nálad. Svým laděním jsou však něčím mnohem významnějším než jen jevištně kontrastními scénami. Každá z nich má především své vlastní psychologické těžiště a každá z nich postihuje určitou fázi vývoje jednajících osob ve fázi vývoje děje. Je to hudební drama modelující charakter v výraznou plasticitu. Svrchované umění hudební charakteristicky prostupuje tuto Čajkovského hudební báseň. Lyrické partie mají výjimečný ráz citlivých a výrazných meditací.

Tak jako vytvoření Puškinova veršovaného románu znamenalo básnický a politický čin, byl uvítán i Čajkovského Oněgin jako odvážný a zcela netradiční výboj v oboru hudebně dramatické tvorby. Není náhodou, že právě Evžen Oněgin Puškinův a Čajkovského se stal nejpopulárnější čtenou i zpívanou hrou ze skutečného života. Soudobá společnost se v ní zhlížela jako v zrcadle a kritický čtenář a posluchač v ní spatřuje poutavou analýzu doby a společnosti, odhalení jedné z příčin oné bezvýchodné situace, v níž se ocitl ruský člověk XIX. století.

P. I. Čajkovskij

Evžen Oněgin

Dirigent: Zdeněk Košler, nositel vyzn. Za vynikající práci

Režie: Ilja Hylas

Scéna: Vladimír Šrámek

Sbormistr: Jaroslav Krátký

Kostýmy: Bedřiška Ustohalová

Choreograf: Emerich Gabzdyl

Inspicient: Karel Raška

Jaroslav Deršák

Napovídá: Alena Bílková

Marie Pečínková

OPERA STÁTNÍHO DIVADLA V OSTRAVĚ

laureát státní ceny

Operu uvádíme k 70. výročí úmrtí skladatele

Larina, statkářka Bronislava Taufrová
Zdenka Diváková

Tatána Agia Formánková
Eva Gebauerová

Olga Alena Havlicová
Amálie Braunová j. h.

Chůva Filipjevna Alena Havlicová j. h.

Evžen Oněgin Čeněk Mlčák

Lenskij Oldřich Lindauer
Jiří Zahradníček

Kníže Gremin Jan Kyzlink
Karel Průša

Triquet Lubomír Procházka

Zareckij Rudolf Jusa
Radoslav Svozil

Major Rudolf Jusa
Vojtěch Zouhar

Premiéra 15. června 1963 v DZN

ONĚGIN NA OSTRAVSKÉ SCĚNĚ

1. premiéra 7. XI. 1922

Dirigent: J. Vogel Režie: K. Kügler

Larina	M. Kebardová
Tafána	M. Žaludová
Olga	S. Mazáková
Filipjevna	S. Hrubá
Oněgin	B. Holý
Lenskij	K. Kügler
Gremin	L. Pribytkov
Triquet	J. Richard
Major	L. Nechyba
Zareckij	R. Fejfar

2. premiéra: 12. XI. 1926

D: M. Hanák R: J. Kühn V: V. Kristin

3. premiéra: 11. IX. 1931

D: M. Hanák R: K. Kügler V: K. Kügler

4. premiéra: 1. V. 1937

D: J. Singer R: K. Kügler V: K. Kügler

5. premiéra: 21. XII. 1945

D: M. Hanák R: J. Munclinger V: V. Gottlieb
CH: E. Gabzdyl

6. premiéra 16. III. 1951

D: M. Hanák R: J. Friedler, I. Hylas V: J. Svoboda

OBSAH opery

(Děje se v Rusku, ve dvacátých letech minulého století)

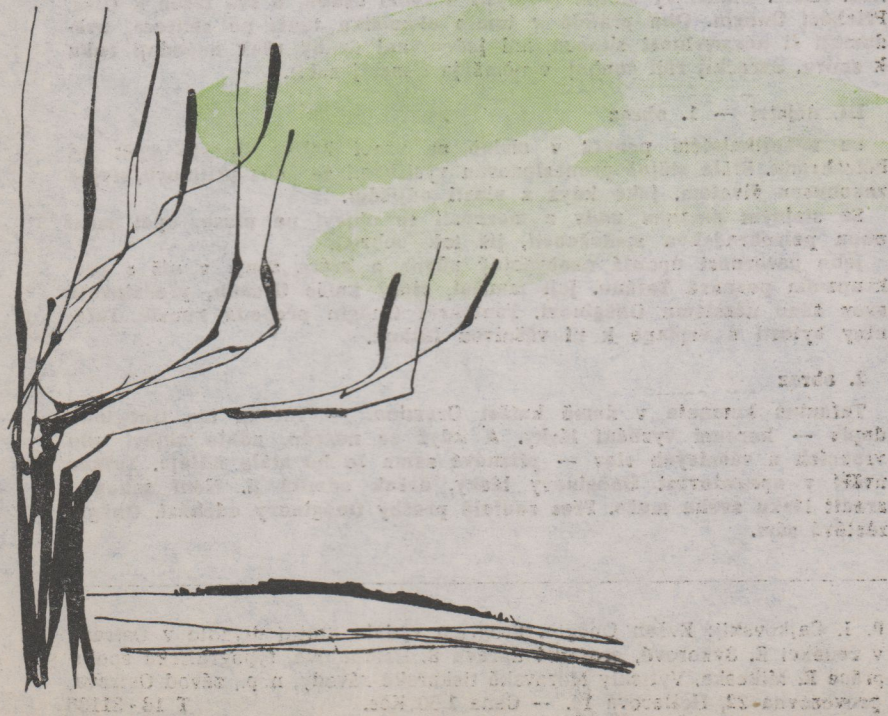
1. obraz

Venkovské sídlo Lariných. V klidu letního podvečera vzpomíná statkářka Larina s chůvou Filipjevnu na dávno uplynulé dny mládí. Má již dvě odrostlé, půvabné dcery — veselou bezstarostnou Olgu a vážnou, stále zasněnou Tafánu. Dívky právě vyšly z domu, vylákány zpěvem vesničanů, vracejících se z polí.

Přijíždí hosté, mladý statkář Lenskij, snoubenec Olgy s přítelem Oněginem. Příchod Oněginův neobvykle rozruší klidnou a vážnou Tafánu. Dívka náhle spatřuje v mladém elegantním šlechtici z Petrohradu svůj vysněný ideál.

2. obraz

Tafániň pokojík. Již je noc a Tafána nemůže usnout. Ani chůvino vyprávění, jindy tak milé, dívku neuklidní. Posílá chůvu spát a sama pak usedá k psacímu stolu. Je rozhodnuta Oněginovi napsat. Dlouho bojuje se studem a dívčí hrdostí, avšak nakonec přemožena, dopis přece napíše. List plný čirého průzračného citu. — Ráno pak překvapenou chůvu prosí, aby jej odevzdala Oněginovi.

Z ONĚGINOVA DOPISU TAŤANĚ

3. obraz

Plna neklidu a zmatku očekává Oněginovu odpověď. Oněgin vskutku přichází, vyhledá Taťanu, která v rozrušení před ním přehla do sadu.

Na své mládí příliš rozumně a chladně hovoří s Taťanou. Byl dojat jejím dopisem, její cit však nemůže opětovat. Není stvořen pro rodinný život, pro manželství se nehodí. Není již lásky schopen. Nabízí dívce přátelství a připomíná »na uzdě držte cit svůj čistý, ne každý by pochopil jak já« a nezkušenost se zle vyplácí.

II. dějství — 1. obraz

Na počest Taťaniných jmenin je pořádán ples. Zdrčená dívka se stěží ovládá, aby s milou tváří přijímala blahopřání a oslavnou píseň starého Francouze Triqueta. Mezi hosty jsou přítomni Lenskij a Oněgin. Oněgina nudí společnost venkovských statkářů, dam a dívek. Podrážděně pozoruje, že se stal středem pozornosti a pomluv a zlobí se na přítele, že ho na tento večer vylákal. Popuzen provokuje Lenského tím, že se dvoří Olze. Lenskij okamžitě vzplane žárlivostí, mezi přáteli vypukne hádka, která vyvrcholí tím, že Lenský vyzve Oněgina na souboj. Oněgin přesto, že si uvědomuje malichernost a nesmyslnost příčiny, výzvu přijímá, aby nebyl považován za zbabělce.

2. obraz.

Je zimní ráno. Lenskij čeká se svým sekundantem Zareckým na smluvném místě. Blouznivý snilek přemýšlí o svém osudu, o své lásce k Olze. Přichází Oněgin. Oba přátelé v tomto okamžiku touží po smíření, uvědomují si nesmyslnost situace, ani jeden, ani druhý však nepodají ruku k smíru. Zareckij řídí souboj, v němž je Lenskij zabit.

III. dějství — 1. obraz

Po několikaletém pobytu v cizině se vrací 26letý Oněgin zpět do Petrohradu. Stále stějně pronásledován výčitkami za smrt přítele, stejně znechucen životem, jako když z vlasti odjížděl.

Se stejným pocitem nudy a marnosti se objeví na plese, opět mezi onou petrohradskou společností, již tak pohrdá.

Jeho pozornost upoutá neobyčejný půvab a krása ženy, v níž s překvapením poznává Taťanu. Její manžel, starý kníže Gremin, představuje svou ženu užaslému Oněginovi. Tentokrát Oněgin propadá kouzlu Taťaniny bytosti a vzplane k ní vášnivou láskou.

2. obraz

Taťanina komnata v domě knížet Greminů. — Taťana čte Oněginův dopis — horoucí vyznání lásky. A když se neznámý, náhle objeví, pln vroucích a vášnivých slov — přiznává sama že ho stále miluje. Taťana uvěří v opravdovost Oněginovy lásky, avšak odmítá ji. Není schopna zradit lásku svého muže. Přes zoufalé prosby Oněginovy odchází. Oněgin zůstává sám.

*Já tuším vše: vás urazí
mě tajemství, jež se vám vzdává.*

*A vaše hořkost pohrdává
se v hrdém zraku odrazí.*

*Co chci? Proč spěchám odhaliti
vám duši svou tím dopisem?*

*A jaký podnět, může býti,
pro zlobný posměch dávám v něm!*

*Když tenkrát maně jsme se střetli,
já, zahlédnuv váš úsměv světlý,*

*tě něze bál se věriti,
a známé city popíraje,*

*i když má volnost ponurá je,
přec nechtěl jsem ji ztratiti.*

A co nás rozloučilo dále...

Nebohý Lenskij v obět pad...

Všeho co míloval jsem stále,

já musel jsem se tehda vzdát;

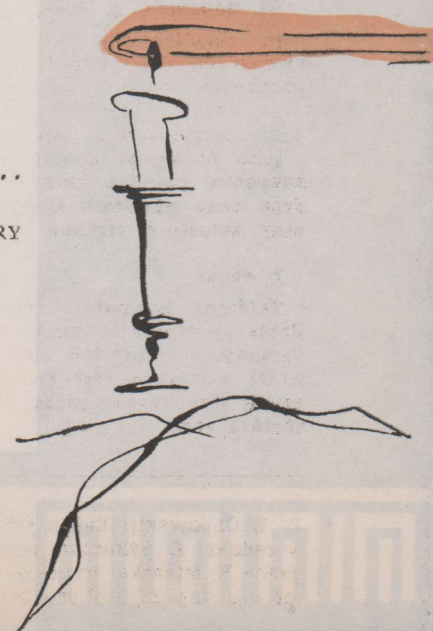
všem odcizen a cizí všemu,

já viděl v klidu, volnosti

náhražku štěstí, radosti!

Jak zmýlil jsem se ke zlu svému!...

PŘEKLAD JOSEFA HORY

*aby byla stále krásná
potřebovala pro
pěstění své krásy
300 služebníků*

Už je za námi doba, kdy kosmetická péče byla výsadou jedinců neb módou.

Kosmetika se dnes zařadila do moderního života stejně jako pěkné bydlení, oblékání, kultura

V prodejnách drogerie je Vám nabízen velký výběr kosmetických přípravků. Každá pleť však potřebuje jinou péči, jiné kosmetické přípravky. Jen odborně školená kosmetička Vám poradí, které jsou vhodné pro Vaši pleť a jakou péči své pleti máte věnovat.

 V prodejně drogerie v Ostravě 1, Gottwaldova 54 (vedle Módního domu Ostravica) byla zřízena stálá bezplatná

KOSMETICKÁ PORADENSKÁ SLUŽBA

Každé druhé pondělí Vám poradí odborně školená krajská kosmetička

NEZAPOMEŇTE!

Drogerie vedle Módního domu Ostravica